

Pensionssystemet och pensionärernas inkomster

Pressträff, 6 maj 2022

Lars Heikensten och Lisa Laun

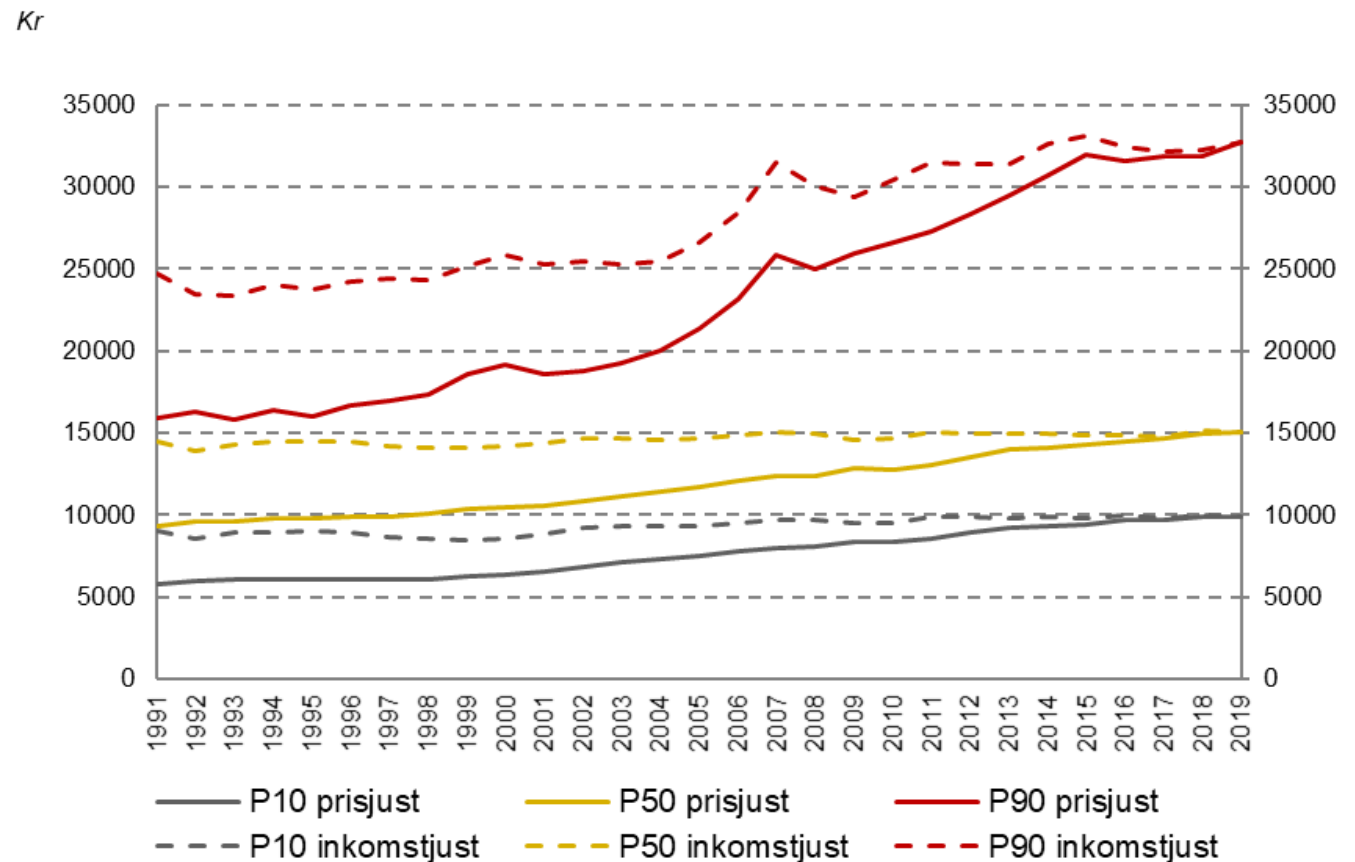
Fyra huvudfrågor

1. Hur har pensionärernas konsumtionsmöjligheter utvecklats över tid?
2. Hur ser ersättningarna från pensionssystemet ut?
3. Hur förhåller sig olika reformförslag till de centrala principerna i pensionssystemet?
4. Varför har inte uttagsåldern stigit?

Pensionärernas ekonomi har aldrig varit bättre

- Den disponibla inkomsten har ökat i hela inkomstfördelningen
- Gäller både i fasta priser och jämfört med inkomstindex
- Den disponibla inkomsten har utvecklats i linje med, eller snabbare än i andra åldersgrupper sedan 1991
- Ökad ojämlikhet pga. högre arbetsinkomster och tjänstepensioner i toppen

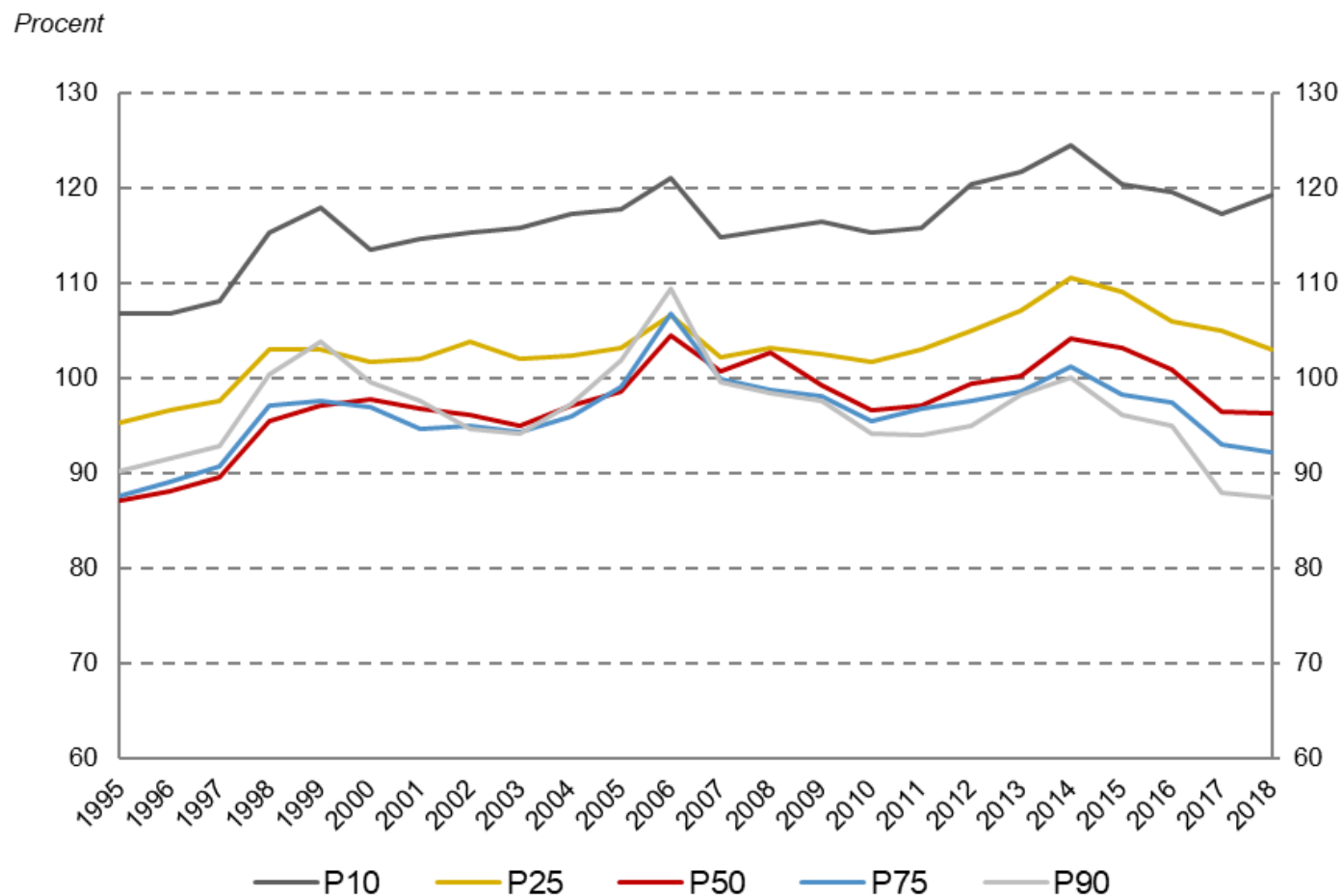
Disponibel månadsinkomst bland pensionärer

Pensionärernas ekonomi har aldrig varit bättre

Disponibel inkomst 1 år efter jämfört med före pension

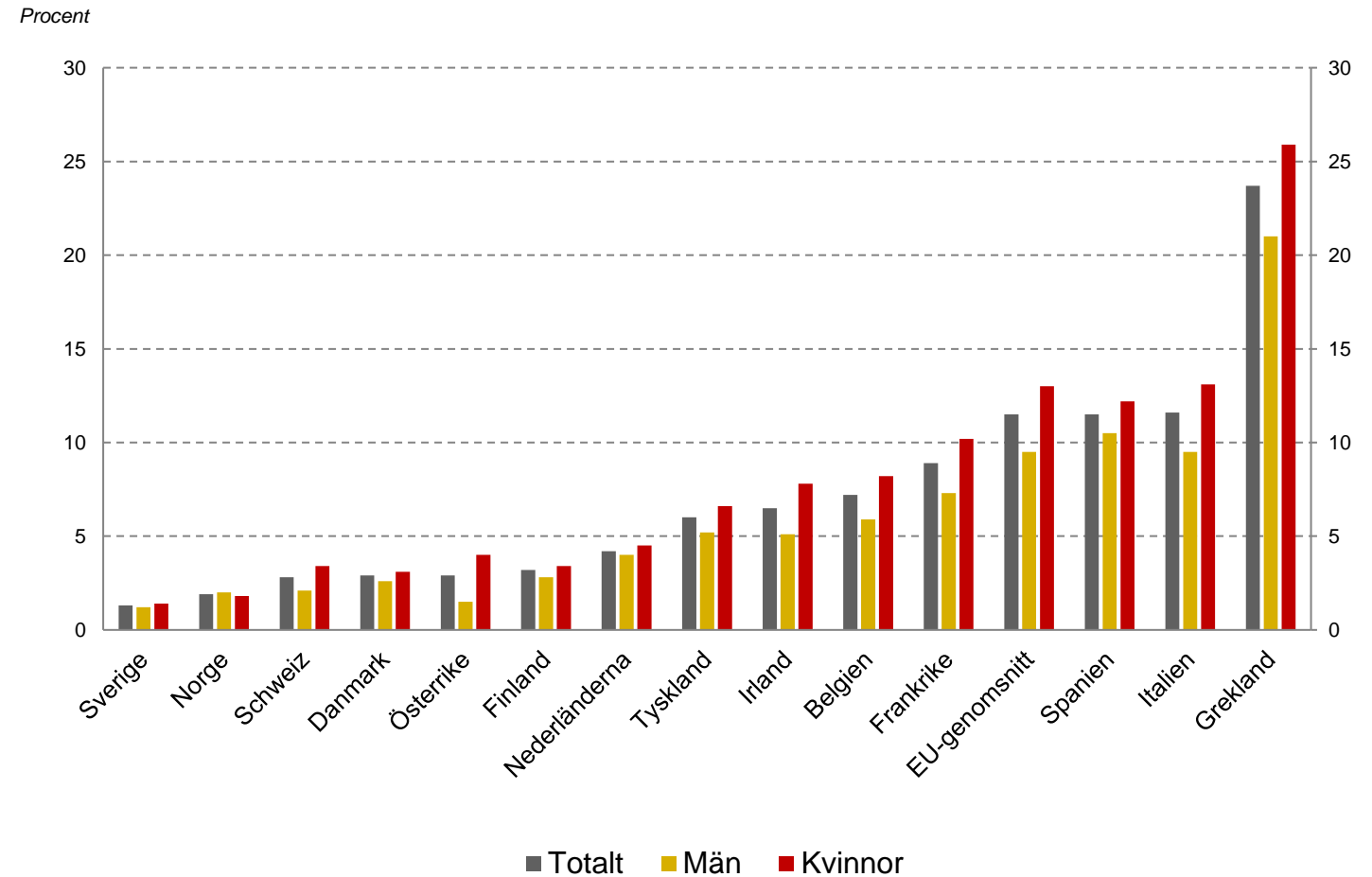
- Disponibel inkomst i genomsnitt minst 90% av tidigare inkomst i alla inkomstklasser
- Pensionärer i de lägsta inkomstklasserna ökar sin inkomst när de blir pensionärer

Pensionärer har ett mer generöst grundskydd

Andel personer 65 år eller äldre som levde i materiell fattigdom 2019

- Materiell fattigdom mer ovanligt bland pensionärer än bland yrkesaktiva
- Materiell fattigdom bland pensionärer lägst i EU
- **Sammantaget:** Pensionärer är i allmänhet inte en ekonomiskt utsatt grupp

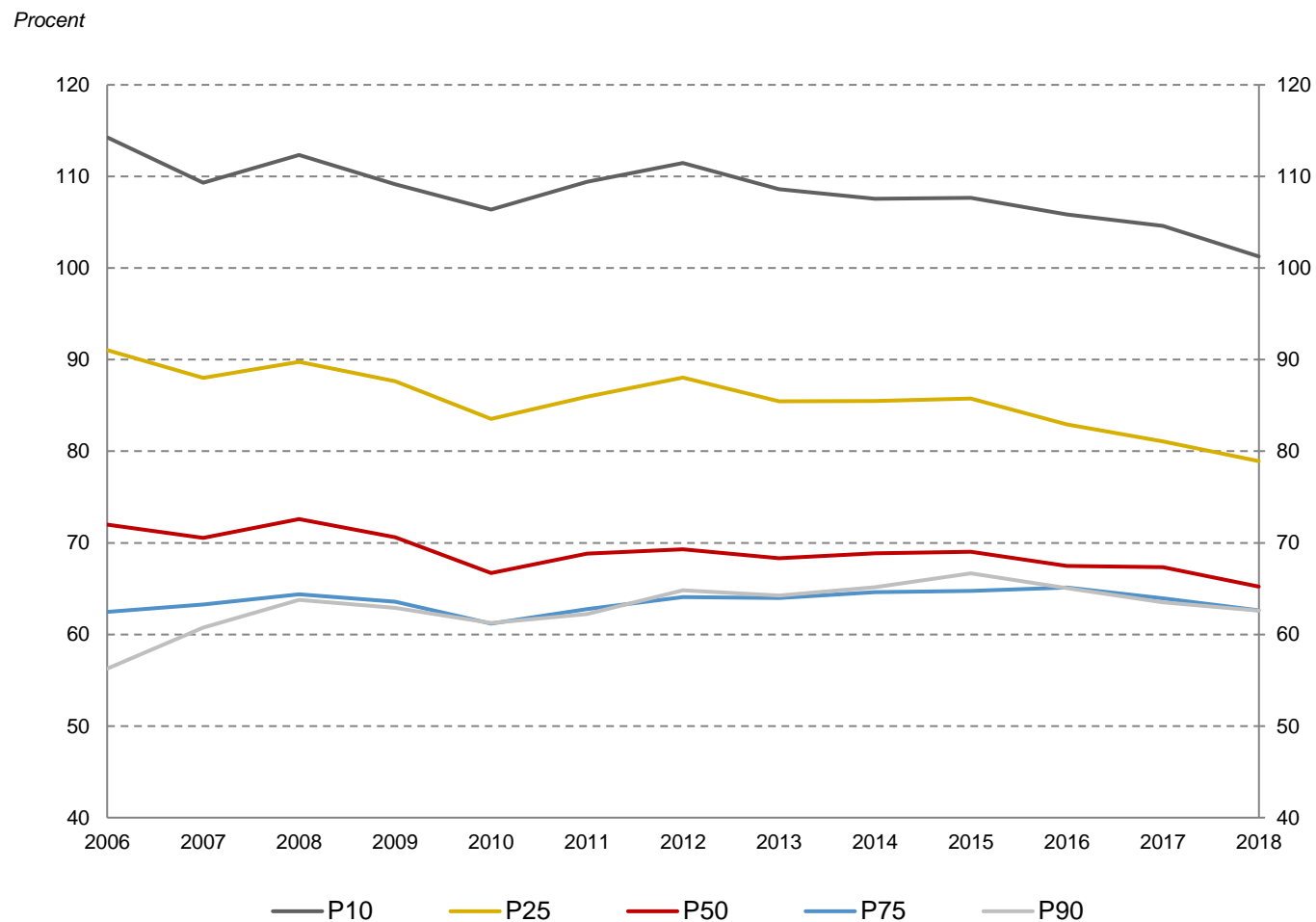
Pensionerna i linje med vad som avsågs

- Viss förvirring i debatten om pensionssystemet när det gäller inbetalningar och utbetalningar i relation till vad som avsågs
- Inbetalningarna till pensionssystemet har varit 18,5% av *den pensionsgrundande inkomsten* sedan det infördes
- Utbetalningarna ska relateras till *den pensionsgrundande inkomsten* och är i linje med politiska målsättningar
- Ett undantag: den allmänna pensionen är några procentenheter lägre än vad som avsågs
  - Beror på att uttagsåldern inte stigit trots ökad medellivslängd

Pensionerna i linje med vad som avsågs

- Kompensationsgraden för total pension
  - 60-70% i den övre halvan av inkomstfördelningen
  - 80-100% i den undre fjärdedelen
- Runt 70% brukar nämnas som en politisk målsättning
  - Om uttagsåldern hade ökat i relation till medellivslängden hade det uppnåtts

Kompensationsgrad i olika inkomstgrupper, total pension

Sysselsättningen avgör pensionen

- Det finns grupper som får låg pension, företrädesvis:
  - Personer som har arbetat lite
  - Personer som har gått i pension tidigt
- Beror på att den årliga pensionen bestäms utifrån:
  - Livsinkomsten
  - Antal år i pension
- Viktigt att öka sysselsättningsgraden bland personer med svag ställning på arbetsmarknaden, främst lågutbildade och utrikes födda
  - Dessa grupper riskerar annars att få låga pensioner

Pensionssystemet är utformat efter ett antal principer

- Det ska vara finansiellt stabilt genom att:
  - Pensionerna är baserade på livsinkomsten
  - Systemet är självfinansierande
- Det ska ge motiv till ett långt arbetsliv
- Det ska vara begripligt för medborgarna
- Det ska präglas av bred politisk enighet
- Det ska undvika fördelningskonflikter mellan generationer

Respektera de grundläggande principerna

- Höjning av pensionsavgiften strider inte mot systemets principer
  - Värderingsfråga vilken nivå pensionsavgifterna ska ligga på
  - Att undan för undan höja avgifterna är dock inte en framkomlig väg
- Inkomstpensionstillägget bryter mot självfinansieringsprincipen och gör pensionssystemet svårare att förstå
- Garantitillägget gör systemet svårare att förstå och riskerar att skada den politiska enigheten i pensionsfrågan
  - Höjningar av grundskyddet bör det ske inom ramen för befintliga system

Förläng arbetslivet

- Tidpunkt för pension kan påverkas – men många faktorer spelar in
  - Starka skäl att uppmuntra ett långt arbetsliv
- Starka ekonomiska motiv finns inom pensionssystemet, också när det gäller skatterna
  - Men räcker kunskaperna?
- Riktåldern bra
  - Höjer lägstaåldern för inkomstpension och garantipension
- Normen 65 år fortfarande stark, men ökande spridning
  - Mer kan göras när det gäller åldersdiskriminering och hållbart arbetsliv

Slutsatser

- Pensionärerna är i allmänhet ingen ekonomiskt utsatt grupp
- Pensionssystemet levererar i linje med vad som var tänkt, även om vissa grupper har låga pensioner
- Sysselsättningen är helt avgörande för pensionerna
- Om pensionerna ska höjas bör det ske inom ramen för systemets grundläggande principer
- Ökad uttagsålder är nödvändigt för att bibehålla pensionsnivåerna i takt med att medellivslängden stiger

Tack!